

Aleš Gabrič*

Milan Škerlj med sodno upravo in univerzitetno profesuro**

IZVLEČEK

V prispevku je orisana vloga pravnika dr. Milana Škerlja v razvoju sodne uprave po političnem prevratu leta 1918. Razpad Avstro-Ogrske je doživel na Dunaju kot uslužbenec ministrstva za pravosodje. Bil je med tistimi slovenskimi pravniki, ki naj bi se habilitirali za univerzitetne predavatelje, da bi v primeru ustanovitve pravne fakultete v Ljubljani prevzel enega izmed profesorskih položajev. Ko pa se je decembra 1918 na poziv poverjenika za pravosodje Narodne vlade za Slovenijo vrnil v Ljubljano, sta se mu odpirali dve možnosti. Kolegi so ga želeli videti v sestavu prvega profesorskega zbora pravne fakultete. Na poverjeništvu za pravosodje pa so si želeli, da bi izkušnje z ministrstva za pravosodje na Dunaju prenesel v prenovo sodstva na Slovenskem. Po vojni je namreč zelo primanjkovalo sodnikov in drugih uslužbencev na sodiščih, zaradi novih političnih meja pa so sodišča druge stopnje dobila nova območja delovanja. Škerlj se je odločil, da bo v prvi fazi sodeloval v razvoju sodstva, na fakulteti pa je bil le honorarni predavatelj. Poleg Ivana Kavčnika in Janka Babnika je bil med najbolj zaslužnimi za razvoj sodstva v povojnem obdobju. Kot posledica centralizacije Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev so se pristojnosti slovenske sodne uprave zmanjševale. Milan Škerlj je bil kot zadnji predstojnik pravosodnega oddelka v Ljubljani, tedaj le še oddelka ministrstva za pravosodje v Beogradu, zadolžen za njegovo dokončno ukinitve. To je dokončal leta 1924 in se nato (končno) redno zaposlil na pravni fakulteti univerze v Ljubljani, na kateri je nato prebil vsa svoja nadaljnja službena leta.

Ključne besede: Milan Škerlj, pravosodje, sodna uprava, Poverjeništvu za pravosodje, Juridična fakulteta

* Dr., znanstveni svetnik, Inštitut za novejšo zgodovino, Kongresni trg 1, SI-1000 Ljubljana, ales.gabric@inz.si

** Članek je nastal v okviru raziskovalnega programa P6-0281 *Idejnopolitični in kulturni pluralizem in monizem na Slovenskem v 20. stoletju*, ki ga sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna.

ABSTRACT**MILAN ŠKERLJ BETWEEN THE JUDICIAL ADMINISTRATION AND
UNIVERSITY PROFESSORSHIP**

The following contribution presents the role of lawyer Dr Milan Škerlj in the development of the judicial administration after the political turning point of 1918. He was among those Slovenian lawyers who were supposed to receive the titles of university lecturers and assume the positions of professors at the Faculty of Law in Ljubljana in case of its establishment. Although he was counted upon during the establishment of the University of Ljubljana, the Justice Commission wanted him to apply his experiences from the Ministry of Justice in Vienna to the judicial reform in Slovenia. Škerlj therefore initially participated in the judicial development in Slovenia after 1918 and was the last Head of the Judicial Department in Ljubljana at the time of its termination in 1924. Later he was fully employed at the Faculty of Law in Ljubljana.

Keywords: Milan Škerlj, justice, judicial administration, Justice Commission, Faculty of Law

Pred prihodom v Ljubljano

Po ustanovitvi Univerze Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani je na njeni Juridični fakulteti začela predavati prva generacija profesorjev. Velik pečat v prvih desetletjih razvoja fakultete so pustili štirje, ki jih je povezovalo marsikaj. Bolj po naključju dejstvo, da so bili vsi rojeni istega leta, leta 1875, in so se jim ob šestdesetletnici kolegi lahko poklonili s skupno *Spomenico Dolencu, Kreku, Kušēju in Škerlju*, podnaslovljeno *prispevki posvečeni Metodu Dolencu, Gregorju Kreku, Radu Kušēju in Milanu Škerlju od prijateljev, tovarišev in učencev, ob šestdesetletnici njihovega življenja*.¹ Vsi štirje so že pred razširitvijo druge svetovne vojne na ozemlje Jugoslavije postali tudi člani Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Vendar pa je enega izmed njih, Milana Škerlja, med polnopravne člane univerzitetnega osebja vodila nekoliko bolj zavita pot. Kaj je bil vzrok temu, je v njegovem nekrologu, ko je decembra 1947 umrl kot zadnji od omenjene četverice, zapisal Janko Polec. Škerlja je namreč navedel kot zadnjega od trojice, ki so po prevratu leta 1918 nosili največje breme organiziranja sodne veje oblasti: »Že koncem nov. 1918 je bil Škerlj hkrati z dr. Babnikom pozvan v Ljubljano, da z novim predsednikom viš. sodišča Iv. Kavčnikom uredita naše pravosodje. Škerlju je bila pripadla ne lahka naloga, da v poverjeništvu za pravosodje uredi sodne osebne razmere. Pri tem je mogel Škerlj izkoristiti svoje bogate dunajske upravne skušnje.

¹ *Spomenica Dolencu, Kreku, Kušēju in Škerlju = Spomenica Dolencu, Kreku, Kušēju i Škerlju = Strena Dolenciana, Krekiana, Kuseiana, Skerliana: prispevki posvečeni Metodu Dolencu, Gregorju Kreku, Radu Kušēju in Milanu Škerlju od prijateljev, tovarišev in učencev, ob šestdesetletnici njihovega življenja* (Ljubljana: Jugoslovanska tiskarna, 1937).

Poleg Babnika in Kavčnika ima za naglo in za tisti čas smotrno ureditev slovenskega pravosodja največ zaslug.«²

Ko je o istem prelomnem času pisal Milan Škerlj, je navedel le prva dva, svoje vloge pa ni omenjal. Škerljeva pa vsekakor je, da nam je ohranil podrobno analizo prehoda iz avstrijskega v jugoslovanski pravosodni sistem. Opravil ga je ob pripravah na obhajanje desetletnice preloma, z uporabo arhivov sodne veje oblasti, kar na tako natančen način pozneje ni bilo v navadi. V pisanju pregleda o pravosodju v desetletju po prelomu leta 1918 je Škerlj navajal obširno pregledano dokumentacijo. Svoje nedvoumno bogate izkušnje in z bližino časa zaznamovane spomine, podkrepjene s svojimi komentarji, občasno tudi hudomušnimi, pa je vpletal v opombe pod besedilo. Že uvodoma je poudaril, da iz razumljivih razlogov ne bo navajal imen še živčih oseb, »zamolčati pa ne smem pokojnih predsednikov v. d. s. dr. Janka Babnika in Ivana Kavčnika, ki imata največje zasluge za poprevarno pravosodje v Sloveniji.«³

Milana Škerlja je skupna pot vse od gimnazijskih let povezala z dobrim prijateljem Metodom Dolencem. Oba sta obiskovala isto gimnazijo, isto fakulteto, bila skupaj pripravnik in nato tudi skupaj profesorja na pravni fakulteti univerze v Ljubljani. Ker je bil Škerlj po šolskem uspehu in na izpitih vseskozi boljši od Dolenca, naj bi to, so Milanu Škerlju povedali doma, pustilo pri Dolencevih nekoliko napetosti do njegove družine. Toda Milan sam je poudaril, da so se pri Dolencu že v študijskih letih začele »razvijati tista velika podjetnost, inicijativnost, tudi častitljivost, ki jih je pozneje kazal v toliki meri in z velikimi objektivnimi in subjektivnimi uspehi«. Kljub (domnevnim) napetostim med družinama je Škerlj v spominih zabeležil: »Lahko rečem, da med nama samima ne vem za prav nič tekme, vedno sva bila intimna prijatelja; lahko rečem, da pri njem nikoli nisem zapazil nič zavisti, dasi sem v službi tudi naprej imel več uspeha.«⁴

Škerljeve odlične ocene profesorjev in sodelavcev niso ostale neopažene, tako da so ga že zelo zgodaj, kot komaj petindvajsetletnega okrajnega sodnika v Mokronogu ob prelomu 19. v 20. stoletje povprašali, ali bi ga zanimala profesorska kariera. Eden najbolj optimističnih slovenskih politikov glede razvoja slovenskega visokega šolstva, Ivan Hribar, ga je vprašal, »ali bi bil voljan pripravljati se za bodočo slovensko pravno fakulteto, ki se je takrat – zopet enkrat – jela obetati.«⁵ Ni trajalo dolgo, ko je dobil še dodatne spodbude, tudi od predsednika višjega deželnega sodišča v Gradcu (Grazu) Johanna Nepomuka grofa Gleispacha. Kmalu nato je Hribar Škerlja vnovič pozval, »naj vložim na prosvetno ministrstvo prošnjo za potovalno štipendijo, da se pojdem kam v Nemčijo izobraževat za bodočo stolicu na naši pravni fakulteti«. Zaprošil je za štipendijo za študij trgovskega in meničnega prava, jo od prosvetnega ministrstva

2 Janko Polec, »Milan Škerlj«, v: *Letopis Akademije znanosti in umetnosti 1943–1947* (Ljubljana: Akademija znanosti in umetnosti, 1947), 109.

3 Milan Škerlj, »Pravosodje v Sloveniji v prvih desetih letih po zedinjenju«, v: *Slovinci v desetletju 1918–1928: zbornik razprav iz kulturne, gospodarske in politične zgodovine*, ur. Josip Mal (Ljubljana: Leonova družba, 1928), 389.

4 Milan Škerlj, *Spomini in vojni dnevnik* (Izola: Mandrač, 2011), 153. O skupnem napredovanju Škerlja in Dolenca gl. tudi 158, 159, 176, 177.

5 *Ibid.*, 192.

tudi dobil, nadrejeni v ministrstvu za pravosodje pa so mu odobrili študijski dopust.⁶ Za dodatno izobraževanje si je izbral staro saško univerzo v Leipzigu. V spominih ga je navajal večinoma s tem imenom in manj s starim slovanskim imenom Lipsko, v nasprotju s saško prestolnico Dresden, ki jo je navajal le s poslovenjenim imenom Draždani. Ko je po končanih obveznostih prejel ponudbe za boljši službeni položaj, je leta 1902 izbral Gradec (Graz), ker je bila ta ponudba podkrepljena z obljubo, da bo »lahko dalje delal za svojo habilitacijo«. Sicer je sumil, da za ponudbo stoji politika, ker »vlada rabi slovenske glasove v parlamentu, pa zopet namiguje na univerzo ali vsaj pravno fakulteto«.⁷

V Leipzigu je bil Škerlj skupaj s kolegom in skladateljem, kasnejšim rektorjem ljubljanske univerze Gregorjem Krekom. Ponudbo, naj ostane v Leipzigu in tam dokonča habilitacijsko delo, je Krek zavrnil in habilitacijski postopek leta pozneje zaključil šele v Ljubljani. Zato je v družbi prijateljev rad ponavljal, »da smo prepozno prišli na univerzo on in njegovi vrstniki, da dolga leta zbog drugačnega poklicnega dela nismo imeli zadostnih stikov z vedo, da nismo dovolj razgledani v strokovnem slovstvu«.⁸ Da akademska sfera zahteva sprotno spremljanje strokovne literature, ki ga službovanje na drugih položajih ne omogoča, je spoznal po vrnitvi v Avstrijo, ko je leta 1904 sprejel službeni položaj na Dunaju. Po drugi strani pa sta na manjšo pozornost na ta segment pri Kreku vsekakor vplivali tudi njegovo glasbeno ustvarjanje in spoznanje, da »je postajala verjetnost ustanovitve pravne fakultete v Ljubljani in s tem možnost prestopa v akademski poklic vedno manjša«.⁹ Ko se je možnost po političnem prevratu vendarle ponudila, jo je Krek takoj zgrabil.

Tudi Škerlj je bil leta 1904 premeščen na Dunaj. Napredovanja mladih slovenskih pravnikov v pravosodnih strukturah je pripisoval dobrim zvezam Janka Babnika in Ivana Žolgerja ter menil, da »ne bi bilo nezanimivo poizvedeti«, kako je omenjena dvojica »našla' druge Slovence, katere sta spravila, gotovo često s politično pomočjo, na mesta, kjer so si mogli razširiti obzorje, koristiti narodu in pripravljati se za vseučiliško delo«. Premišljenost delovanja Babnika, ki ga je štel ne zgolj za velikega prijatelja, temveč tudi za svojega mentorja, je orisal kar na svojem primeru. Ko je bil še na prvem službenem položaju kot sodnik v Mokronogu, mu je Babnik pisal, naj se uči italijansko in srbohrvaško, saj mu to ne more škodovati. Zakaj naj bi bilo to potrebno, mu tedaj ni bilo jasno. Prednosti tega, da je poslušal nasvet, je spoznal šele na Dunaju, saj je bil v pravosodnem ministrstvu dodeljen v oddelek za Dalmacijo in Primorsko in dobil sčasoma precejšen vpliv na razvoj sodstva v teh dveh avstrijskih deželah.¹⁰

Na pravosodnem ministrstvu je bil Milan Škerlj zaposlen štirinajst let, vse do razpada Avstro-Ogrske. Sam si je kasneje nekoliko očital, da je v tem obdobju premalo časa namenil pisanju znanstvenih člankov, saj mu je ob službenih obveznostih enostavno zmanjkovalo časa. V nasprotju s kolegoma Ivanom Žolgerjem in Leonidom

6 Ibid., 194.

7 Ibid., 215.

8 Milan Škerlj, »Gregor Krek«, *Zbornik znanstvenih razprav* 19 (1942/43): 15.

9 Ibid., 18.

10 Ibid., 37.

Pitamcem, ki sta istočasno dokončala habilitacijske obveznosti, je sam odlašal. Ivan Hribar ga je večkrat povprašal, kako je kaj z dokončanjem teh obveznosti, saj je hotel imeti pripravljeno ekipo habilitiranih pravnih strokovnjakov, če bi prišlo do usodne spremembe. Škerlj je zato ocenil, da je Hribar »nepopravljiv idealist, ki je vedno veroval vsaj v fakulteto v Ljubljani«. Hribar je predlagal, da bi govoril tudi z ministrom, da bi Škerlja razbremenili dela na ministrstvu in mu omogočili dokončanje habilitacijskih obveznosti. A ga je Škerlj ob tem opozoril, da to sicer ne bi bilo težko doseči, a bi bili stranski učinki za Slovence preveč boleči. Hribarja je opomnil, naj »sam preudari ali ima smisla izriniti me z mesta, kjer Slovencem lahko kaj koristim, na katero pa bi čisto gotovo prišel ne-Slovenec, kajti pomisliti treba, da sem po prav izredno ugodnem naključju prišel na mesto, kamor brez dvoma po prebivalstvu okrožij prej sodi Hrvat ali Italijan kot Slovenec«. ¹¹ Janko Polec je v biografskem zapisu o tej fazi njegovega službovanja Škerlja kot nameščenca administrativne sekcije imenoval kar »desna roka personalnega referenta za Primorsko in Dalmacijo« in mu pripisal zasluge, da so bile razmere na sodiščih na Primorskem za Slovence pred prvo svetovno vojno celo ugodnejše kot v območju graškega višjega sodišča, pod pristojnost katerega so sodile Štajerska, Kranjska in Koroška. Leto dni po koncu druge svetovne vojne je Škerlj Polcu v osebnem pogovoru povedal, da mu je žal, »da ni bil pritegnjen k pripravam za pripojitev Primorja in zlasti Trsta«, saj bi s svojimi izkušnjami lahko dokazoval, da so že pred prvo svetovno vojno »v Trstu pri sodiščih že marsikaj imeli, kar sedaj zahtevamo«. ¹²

Med prvo svetovno vojno je bil Škerlj mobiliziran in je nekaj let opravljal delo vojaškega sodnika. Med zdravljenjem v sanatoriju na Semmeringu sta se zblížala z Ivanom Žolgerjem, ki ga je pritegnil v krog tistih, ki so pripravljali upravno ureditev za povojni čas. ¹³ »'Dunajski' Slovenci so se na poziv pokojnega vseuč. prof. dr. Ivana Žolgerja takoj ob prevratu zbrali pri njem doma k pogovoru, kako naj bi se v domovini uredila državna uprava,« se je spominjal Škerlj. Veliko idej glede pravosodja je odsevalo tudi v znani uredbi Narodne vlade o prehodni upravi iz 14. novembra 1918, ¹⁴ ki jo je Žolger s sodelavci sestavil po prihodu v Ljubljano.

Sestajanje pri Žolgerju in premišljevanje, kaj bo treba ukreniti v domovini, nista bili edini »prevratni« deli, pri katerih je bil udeležen Milan Škerlj. Jasno mu je bilo, da bo po političnem prelomu ob razpadu imperija in zarisovanju novih meja treba opraviti še delitveno bilanco. Narodna vlada v Ljubljani je 13. novembra 1918 z Dunaja prejela obvestilo sodelavca Avstrijskega inštituta za raziskovanje zgodovine dr. Milka Kosa, ki je opozoril: »Silno važno je, da se v pravem času sestavi seznam vseh onih aktov v arhivih posameznih ministrstev in drugih centralnih uradov, ki se tičejo jugoslovanskega ozemlja, da v primernem času take važne dokumente prepeljemo v domovino.« Enako naj bi veljalo tudi za znanstvena dela v nekaterih knjižnicah. Seveda v razburkanem prelomnem času to ni mogla biti jasno vodena akcija, razveseljiva pa je bila novica, »da dr. Milko Kos in dr. Škerlj sestavljata na tihoma take sezname«.

11 Škerlj, *Spomini in vojni dnevnik*, 233, 234.

12 Polec, »Milan Škerlj,« 108.

13 *Ibid.*, 109.

14 Škerlj, »Pravosodje v Sloveniji,« 388.

Zgodovinar Milko Kos je to delal po arhivih in knjižnicah, pri čemer se je osredotočil na Haus-, Hof- und Staatsarchiv, pravnik Milan Škerlj pa je pregledoval dokumentacijo v arhivu justičnega ministrstva. Za dvorno knjižnico sta bila pripravljena isto delo prevzeti dr. France Kidrič in dr. Ivan Prijatelj, med slovenskim uradništvom na Dunaju pa so iskali kandidate še za druge ustanove, ki naj bi bile v doglednem času deležne delitvene bilance. Prosili so, ali bi jim lahko ljubljanska vlada posredovala pooblastila za to delo, saj bi jim to olajšalo položaj. Hkrati pa so javili, da so s svojimi izkušnjami na razpologo Narodni vladi.¹⁵

Na odziv ni bilo treba dolgo čakati, saj so takšne ljudi, kot so bili pravkar omenjeni, v Ljubljani še kako potrebovali pri organiziranju nove države. Poverjenik za pravosodje dr. Vladimir Ravnihar je to brez ovinkarjenja navedel, ko je 18. novembra 1918 pisal Škerlju na Dunaj. V pismu je posebej poudaril, koga kot poverjenik nestrpno pričakuje: »Kar tiče Vašo odlično moč in ono ga. dvornega svetnika Babnika – Vaju poverjeništvu za pravosodstvo nujno rabi. Kakor hitro se torej morete odtrgati od Dunaja, pridite doli.«¹⁶

Ravnihar je upal na čim hitrejši odgovor. Da ga ni bilo treba dolgo čakati, je pripomogla tudi nova avstrijska oblast. Milan Škerlj je bil med tistimi, ki je »kot nekdanji avstrijski državni nameščenec ne nemške narodnosti« 26. novembra 1918 prejel obvestilo, da »ne pridete v poštev za uporabo ali prevzem v nemško – avstrijsko državno službo«.¹⁷ Z vprašanjem, kaj sedaj, se ni dolgo ubadal in z Jankom Babnikom sta »o prevratu 1918 skupaj odšla z Dunaja v domovino«.¹⁸ Na seji Narodne vlade v Ljubljani so 2. decembra 1918 obravnavali vrsto kadrovskih vprašanj v pristojnosti poverjeništvu za pravosodstvo, ki sta mu bila dodeljena »v službovanje dvorni svetnik dr. Janko Babnik in sekijski svetnik v nekdanjem pravosodnem ministrstvu na Dunaju Milan Škerlj«.¹⁹ Poverjenik Ravnihar je to sporočil Škerlju z dodatkom, »da se blagovolite čimpreje zglasiti pri meni«. Že 5. decembra je nato Škerlj dal »predpisano obljubo državi SHS in nastopil službo pri Narodni vladi SHS, poverjeništvu za pravosodje«.²⁰

V času, ko je Škerlj urejal vse potrebno za selitev v Ljubljano, so v njej že snovali zamisli o univerzi v Ljubljani. Škerlj je bil med tistimi, ki so bili že od začetka stoletja predvideni za predavatelje na pravni fakulteti v Ljubljani, ko naj bi bila ta ustanovljena. Nanj so računali enako kot na njegovega mladostnega prijatelja Dolenca, prijatelja iz leipziških let Kreka in dunajskega znanca Žolgerja. Ker je imel opravljenih vsaj del habilitacijskih obveznosti za univerzitetnega predavatelja, si je tudi sam že od prihoda v Ljubljano želel postati profesor na univerzi, ki se je ustanovljala. A se je hkrati soočil z željo mentorja Babnika in poverjenika za pravosodje Ravniharja, naj bogate dunajske

15 SI AS 60, t. e. 9, mapa 82, Priloga k 15. seji, Poročilo g. prof. Rusa glede državnih arhivov in javnih knjižnic na Dunaju, Ljubljana, 13. 11. 1918.

16 ZAMU, IV–63/944, Vladimir Ravnihar – velecejenjeni gospod sekijski svetnik (Milan Škerlj), Ljubljana, 18. 11. 1918.

17 ZAMU, IV–63/944, Nemško avstrijski državni urad za justico – Milanu Škerlju, 26. 11. 1918.

18 Škerlj, *Spomini in vojni dnevnik*, 254.

19 *Sejni zapisniki Narodne vlade Slovencev, Hrvatov in Srbov v Ljubljani in Deželnih vlad za Slovenijo: 1918–1921. Del 1: Od 1. nov. 1918 do 26. feb. 1919* (Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije, 1998), 157.

20 ZAMU, IV–63/944, Poverjenik za pravosodstvo dr. Ravnihar – dr. Milanu Škerlju, 3. 12. 1918.

izkušnje prenese v prenavo sodstva na Slovenskem. O dilemi, sprejeti v prvi vrsti službovanje na univerzi ali v sodni upravi, je kasneje sam večkrat pripomnil, da se je podredil potrebam nove države, ki je morala graditi novo upravno strukturo. Curriculum vitae Milana Škerlja iz leta 1922 (verjetno ga je sestavil večinoma Škerlj sam), priložen vlogi za potrditev za rednega profesorja na Juridnični fakulteti, o tem navaja sledeče: »Bil je eden izmed maloštevilnih sodnikov z upravno prakso in misleč, da je njegova dolžnost sodelovati pri ureditvi našega sodstva, se ob ustanovitvi našega vseučilišča ni mogel odločiti, da bi že tedaj povsem zapustil pravosodno upravo, zato se je javil za imenovanje rednim profesorjem, ako bi bila ta funkcija spojiva z nadaljnjim delom v pravosodni upravi, ako bi ne bila, je prosil, da bi bil imenovan honorarnim profesorjem dotlej, da se razmere pri sodiščih ustalijo.«²¹

Pri oblikovanju sodne veje oblasti

Škerlj je torej po povratku v Ljubljano prevzel pomemben položaj pri oblikovanju pravosodne uprave. Tudi tej je, kot drugim vejam oblasti, okvire začrtala Naredba celokupne vlade o prehodni upravi v ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani, objavljena 21. novembra 1918. Pomembno vlogo, da je bil tako temeljni dokument lahko sprejet v tako kratkem času, večina piscev o tej tematiki pripisuje Ivanu Žolgerju in njegovi komisiji v Ljubljani.²² K temu pa je vsekakor vredno dodati že omenjeno Škerljevo navedbo, da so na Dunaju v Žolgerjevem stanovanju o prihodnji ureditvi razmer na Slovenskem razpravljali že »Dunajski Slovenci« in da so sledi teh pogovorov vidne tudi v Naredbi celokupne vlade. Ta je za celo ozemlje pod nadzorom Narodne vlade ustanovila Višje deželno sodišče v Ljubljani. Sprva je bilo predvideno, da delo nadaljuje tudi Višje deželno sodišče v Trstu, a je na tem ozemlju oblast že v nekaj dneh prevzela Italija. Višje deželno sodišče v Ljubljani je kot sodna oblast druge stopnje izdajalo dokončne sodbe »tudi v vseh onih pravnih stvareh, v katerih je bilo po dosedanjih določilih pristojno avstrijsko vrhovno in kasacijsko sodišče«, torej sodišče tretje stopnje. Tako kot je bilo Višje deželno sodišče v Ljubljani zamišljeno kot enovit vrhovni sodni organ za ozemlje pod nadzorom Narodne vlade v Ljubljani, naj bi obseg svojega delovanja razširila tudi odvetniška zbornica v Ljubljani.²³

Težnja slovenske oblasti po prevratu je bila jasna – oblikovati vse veje oblasti v novi državi v novih okvirih tako, da bosta izhodišče Slovenija in ozemlje pod pristojnostjo Narodne vlade. Od uvodoma omenjene trojice Kavčnik, Babnik, Škerlj, ki so jim pripisovali poglobitve zasluge za razvoj pravosodja po prevratu, je bil Ivan Kavčnik v času sprejema Naredbe Narodne vlade edini v Ljubljani. Izdelal je predlog poslovanja višjega deželnega sodišča in bil po njegovi ustanovitvi 18. novembra 1918 imenovan za

21 ZAMU, IV–63/944, Curriculum vitae honorarnega profesorja dr. Milana Škerlja v Ljubljani, 2. 6. 1922, 2.

22 Janko Brejc, »Od prevrata do ustave,« v: *Slovenci v desetletju 1918–1928: zbornik razprav iz kulturne, gospodarske in politične zgodovine*, ur. Josip Mal (Ljubljana: Leonova družba, 1928), 166. Jurij Perovšek, *Slovenski prevrat 1918: položaj Slovencev v Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov* (Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, 2018), 180.

23 *Uradni list Narodne vlade SHS v Ljubljani*, 21. 11. 1918), 21, 22.

njegovega prvega predsednika. Višje deželno sodišče in obenem kasacijsko sodišče za Slovenijo je prevzelo pristojnosti bivšega višjega deželnega sodišča v Gradcu, ki je bilo prej drugostopenjski organ za nižja sodišča na Kranjskem, Štajerskem in Koroškem.

Kot dolgoletni sodelavec stanovskega društva je dal Kavčnik pobudo za sklic izredne glavne skupščine društva Pravniki. To je začelo znova bolj redno delovati, Kavčnik pa je bil eden njegovih najvidnejših članov. Izredna glavna skupščina Pravnika je bila v decembru 1918, Kavčnik pa je na njej predlagal, da bi postalo društveno glasilo *Slovenski pravnik* neformalno glasilo društva, ki bi se odzivalo na pravosodne dileme časa, in da bi društvo svojo do tedaj zbrano knjižnico prepustilo osrednji ustanovljajoči se sodni knjižnici. Kavčnik je bil tisti, ki je prva leta dajal ritem delovanju stanovskega društva, se redno udeleževal društvenih sestankov, strokovnih diskusij ali pripravljaj predavanja za društvene člane.²⁴ Pobude so obrodile sadove, saj je *Slovenski pravnik* res postal osrednje stanovsko glasilo, ki je objavljalo strokovno literaturo in novice iz pravosodja, predavanja pa so dvigovala strokovno raven članstva. Ustanovljena je bila Centralna knjižnica pri Višjem deželnem sodišču, ki je bila, kot je navedel Škerlj, »pristopna vsem pravnikom, ne samo sodnikom«.²⁵

Kavčnik je bil predsednik višjega deželnega sodišča v Ljubljani do svoje smrti septembra 1922, nato pa ga je nadomestil Janko Babnik, ki je po vrnitvi v Ljubljano »prevzel, sicer ne formalno, pač pa dejanski vodstvo poverjeništa za pravosodje v Sloveniji«. Ko je to leta 1921, skladno s centralističnimi načeli ustave Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, prenehalo obstajati, je postal upravitelj oddelka ministrstva pravde v Ljubljani. Po premestitvi Babnika na najvišji sodni položaj na Slovenskem je bil za upravitelja oddelka ministrstva pravde v Ljubljani postavljen njegov najtesnejši sodelavec Milan Škerlj.²⁶

Babnik in Škerlj sta torej vodila sodno upravo v času, ko je ta po letu 1918 dobivala novo podobo. Sedeži in delokrog okrajnih sodišč so po prevratu ostali enaki kot pred tem, novost pa je bilo, kot je bilo že omenjeno, novo sodišče druge stopnje, Višje deželno sodišče v Ljubljani. Poverjenišstvo za pravosodje, odvetniška zbornica v Ljubljani in slovenski sodniki so nasprotovali oblikovanju skupnega sodišča tretje stopnje, saj so hoteli obdržati najvišjo sodno instanco v Ljubljani. To jim je uspevalo nekaj let, nato pa so v času pospešene centralizacije Jugoslavije pristojnosti začele izgubljati tudi sodne oblasti na Slovenskem. Pristojnosti nekdanjega avstrijskega vrhovnega in kasacijskega sodišča je Višje deželno sodišče v Ljubljani izgubilo, ko je bil leta 1920 kot tretjestopenjski organ ustanovljen nov oddelek Stola sedmerice v Zagrebu.²⁷ Škerlj je k temu pikro pripisal: »Zmagali so 'stara navada' treh instanc in, kakor sem čul iz ust že umrlega pravnika, ki se je zavzemal za sistem dveh instanc, pač tudi osebni interesi.«²⁸

24 »Ivan Kavčnik †,« *Slovenski pravnik* 36, št. 10–12 (1922): 260.

25 Škerlj, »Pravosodje v Sloveniji,« 399.

26 »Razne vesti,« *Slovenski pravnik* 37, št. 1–2, (1923): 44, 45.

27 Katja Škrubej, »Vzpostavitev vrhovnega sodstva na Slovenskem,« v: *Sto let vrhovnega sodstva na Slovenskem. Slavnostni zbornik (1918–2018)* (Ljubljana: Vrhovno sodišče Republike Slovenije, 2018), 32–41.

28 Škerlj, »Pravosodje v Sloveniji,« 400.

Na začetku delovanja se je sodna uprava soočila z občutnim pomanjkanjem kadra in prav pri reševanju te zagate so se lahko zanašali na Škerljeve izkušnje iz njegovega dunajskega obdobja. Poverjeništvu ni šlo v takojšnje odpuščanje tistih, ki niso bili pripravljeni sprejeti novih razmer, temveč je številne začasno postavilo »na razpolaganje«. »Skromni smo bili«, je zadržanost do obsežnejšega odpuščanja komentiral Škerlj. Spomladi 1919, ko je bila prva faza kadrovskega dela za njimi, so ugotovili, da je »manjkala dobra četrtina sodnikov in znaten del nameščencev drugih strok«. Primanjkljaj so zapolnjevali s tistimi, ki so se pred italijansko oblastjo umaknili s Primorske ali se vrnili v domovino iz drugih delov razpadle Avstro-Ogrske, in s ponovno zaposlitvijo že upokojenih. Rešiti so morali tudi številne vloge za napredovanja, ki so med vojno mirovala, pa tudi tiste, v katerih so se vlagatelji pritoževali, da pred vojno niso mogli napredovati, ker so bili kot Slovenci zapostavljeni ali krivično ocenjeni. Poleg tistih, pri katerih je šlo za upravičene zahteve, je bila še kopica drugih, o katerih je Škerlj zapisal: »Bilo pa je tudi neosnovanih in neizpolnljivih želj in pojavil se je tudi marsikateri 'narodni mučenik', trdeč, da je bil neugodno ocenjen ali sicer zapostavljen zato, ker je bil Slovenec. Prve domače ocene, spomladi 1919, so odkrile znaten del teh 'mučnikov'; bile so enake pred- in medvojnim.«²⁹

Za eno svojih temeljnih nalog so si pristojni za razvoj nove sodne uprave zadali pogostejše vizitacije sodišč, ki bi zajele vsa sodišča prve stopnje, saj so se zavedali, da so imeli številni novozaposleni uslužbenci sodišč zelo skromne delovne izkušnje. Mladim pravnikom so s krajšanjem pripravništva omogočali hitrejšo nastavitev na sodišču, a so ga zato vsaj v začetku podvrgli strožjemu nadzoru. Redni obiski sodišč so bili tem bolj potrebni, je ocenil Škerlj, »radi razmer, povzročenih po vojni«, in da bi se z vizitacijami »zasledovala enotnost izvrševanja novih predpisov, katerih uporaba je sodiščem včasih delala težave«. ³⁰ Obiske na sodiščih in svetovanje uslužbencem so opravljali različni strokovnjaki, z najbolj problematičnimi primeri pa sta se verjetno spoprijela Babnik in Škerlj. V Babnikovem nekrologu je npr. Škerlj zapisal, da »ko smo zasedli Prekmurje, je prve dni pohitel tja in ukrenil najpotrebnejše tako kratko in točno, da do danes ni bilo treba bistvenih izprememb«. ³¹ Po zasedbi Koroške pa je 8. junija 1919 na seji Deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani Babnik poročal, da so že poslali ali imenovali sodnike za tamkajšnja sodišča, in dodal: »Sekcijski svetnik dr. Škerlj se poda na Koroško in bo justično upravo potrebam primerno na licu mesta organiziral.«³²

Pomembna vloga, ki jo je imel v pravosodni strukturi, se je pokazala v Škerljevem hitrem napredovanju v uslužbenskih in plačilnih razredih. Ko so pristojni organi odločali o napredovanjih v sodni veji oblasti, sta bila običajno na prvih dveh mestih omenjena Ivan Kavčnik in Janko Babnik, sledili pa so Milan Škerlj in še nekateri pravniki iz osrednjih pravosodnih ustanov. ³³ Zadnje napredovanje v sodni veji oblasti je dočakal

29 Ibid., 406.

30 Ibid., 401.

31 Milan Škerlj, »Janko Babnik«, *Slovenski pravnik* 42, št. 1–2 (1928): 36.

32 *Sejni zapisniki Narodne vlade Slovencev, Hrvatov in Srbov v Ljubljani in Deželnih vlad za Slovenijo: 1918–1921. Del 2: Od 28. feb. 1919 do 5. nov. 1919* (Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije, 1999), 243.

33 *Sejni zapisniki Narodne vlade Slovencev, Hrvatov in Srbov v Ljubljani in Deželnih vlad za Slovenijo, Del 2*, 214. ZAMU,

ob koncu leta 1922, ko je bil Janko Babnik imenovan za predsednika višjega deželnega sodišča v Ljubljani, Milan Škerlj pa je bil hkrati imenovan na dotedanji Babnikov položaj »upravitelja oddelka ministrstva pravde v Ljubljani«. ³⁴

Stanovsko glasilo *Slovenski pravnik* je Škerlju čestitalo za to imenovanje, a mu hkrati zaželelo, »da bi bil kmalu razrešen teh dolžnosti in da bi tako čim prej zasedel stolico rednega profesorja za prometno pravo, kamor je že dalje časa predlagan po vsej pravici v imenu pravoznanstva in v stalno korist pravniškega naraščaja«. ³⁵ Tudi ta čestitka z začetka leta 1923 pove, da je bilo »graditeljskega« obdobja oblikovanja poprevratne sodne uprave konec.

To so pokazale tudi primerjave števila zaposlenih v prvem obdobju po prevratu. Na plačilnem seznamu je bilo ob koncu leta 1922, ko je Škerlj prevzel oddelk ministrstva pravde v Ljubljani, res manj ljudi kot v prvih mesecih po prevratu, a je treba upoštevati, da je bilo v prve številke všteto še osebje izza rapalske meje, ki je postalo ozemlje Italije. Na drugi strani je namestitev novega osebja v sodni upravi v Prekmurju zahtevala bistveno manjše število zaposlenih. Številčnost osebja na sodiščih se je bližala zasedenosti vseh predvidenih delovnih mest, čeprav so šli številni diplomanti prava v času hitre industrializacije in odpiranja novih tovarn raje v podjetja, ki so jim že na začetku poklicne poti ponujala bistveno višjo plačo, kot so jo lahko dobili kot sodni pripravniki. Škerlj je še dodal, da na hitro šolani naraščaj na sodiščih »po strokovni kakovosti ni vedno povsem dosegal predvojnega«, saj se je bilo treba »ozirati na oteženi teoretski studij, na duševno in telesno izčrpanost iz vojne in na skrajšano pripravljalno dobo«. ³⁶ Strokovno usposobljenost mlade generacije pravnikov je Škerlj dobro poznal, saj je poleg osnovnega dela na oddelku za pravosodje in honorarnega dela na fakulteti prevzel še celo vrsto drugih zadolžitev, tudi takšnih, kjer je združeval obe svoji zaposlitvi, gradnjo sodne uprave in predavateljsko vlogo. Ob imenovanju komisije za pravosodni državni izpit je bil njen podpredsednik, od leta 1920 pa njen predsednik. »Če le ni bil službeno odsoten, je stalno sam predsedoval«, je njegovo vestnost v službi pohvalil Janko Polec in ga ocenil kot mirnega, dobrohotnega in objektivnega ocenjevalca, ³⁷ ki pa je lahko tudi ob tem opravilu spoznaval sposobnosti kandidatov, ki so bili zainteresirani za službovanje v sodstvu.

Končno med kolegi na fakulteti

Po ukinitvi oddelka ministrstva pravde v Ljubljani so si kolegi želeli, da bi Škerlj končno zasedel službeno mesto, na katerem so ga videli že od ustanavljanja univerze in na katerega so tudi resno računali. Kot je bilo že omenjeno, se je odločil, da bo v prvi fazi sprejel službo na poverjeništvu za pravosodje in na fakulteti predaval honorarno.

IV-63/944, Poverjeništvu za pravosodje – Gospodu drju Milani Škerlju, 13. 2. 1920.

34 ZAMU, IV-63/944, Ministrstvo pravde – oddelku ministrstva pravde Ljubljana, 31. 12. 1922.

35 »Razne vesti,« 44, 45.

36 Škerlj, »Pravosodje v Sloveniji,« 408.

37 Polec, »Milan Škerlj,« 122.

Že v prvem študijskem letu rednega delovanja Juridične fakultete je tako Milan Škerlj 31. marca 1920 prejel rektorjevo sporočilo, da je po izboru fakultetnega sveta potrjeno njegovo imenovanje »za honorarnega profesorja za trgovsko in menično pravo«. ³⁸

O tem, da bi zapustil službovanje v pravosodni upravi, je začel Škerlj resneje razmišljati po oblikovanju nove državne strukture, ki je končno podobo dobila s sprejetjem ustave Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, bolj znane kot vidovdanske ustave, sprejete 28. junija 1921. Na univerzi so ga sicer želeli čim prej videti, a so naleteli na težave, ker niso imeli odobrenega novega delovnega mesta. Potrjeno število rednih profesorur so na pravni fakulteti že zasedli Škerljevi kolegi, v proračunu pa ni bila predvidena razširitev še za eno ime. Ko je rektor ministru za prosveto junija 1922 utemeljeval zahtevo za odobritev novega rednega profesorja na Juridični fakulteti, je poudaril, da to ne bo nov udarec za proračun. Ker naj bi ukinili ljubljanski oddelek ministrstva pravde v Ljubljani, kjer je služboval Škerlj, naj bi šlo torej le za prenos že potrjenih sredstev z ene na drugo proračunsko postavko. Predsednik višjega deželnega sodišča Ivan Kavčnik je o tem že govoril z ministrom pravde, ki očitno ni imel nič proti. ³⁹

S pedagoške in znanstvene plati je prošnjo podkrepilo mnenje Gregorja Kreka, ki se je prav na koncu ocene ozrl še na drugo dejavnost in dodal, »da je Škerlj tudi legislativno delaven, da je kot član komisije za izdelavo odvetniškega zakona opetovano posegel odločilno v debato in da deluje tudi kot ekspert zakonodajnega sveta ministrstva pravde v svoji stroki s priznanim uspehom«. ⁴⁰

Z zagotovili, da proračun vendarle ne bo trpel, jim ni uspelo takoj prepričati pristojnih v državni prestolnici, tako da se je iskanje ustrezne formule za odprtje nove redne profesure na pravni fakulteti še kar vlekel. Dekanat je znova poskusil dve leti pozneje, ker je Škerlj že pogledoval proti novi zaposlitvi, saj mu je bila »poverjena likvidacija ukinjenega oddelka ministrstva pravde«, kar naj bi dokončal do sredine maja 1924. Tedaj je torej oddelek, ki je od leta 1918 gradil novo sodno prakso na slovenskem ozemlju v jugoslovanski državi, zaprl svoja vrata, ta korak pa je opravil Milan Škerlj, ki je v sodni upravi zvesto služboval vse od začetka decembra 1918. Iz Ljubljane so že prav roteče prosili, naj le rešijo zaplet, in ponovno zatrdili, da za proračun imenovanje ne bi pomenilo »nove obremenitve, nego celo razbremenitev, ker je g. dr. Škerlj že sedaj v visoki uradniški skupini s pravico na sodniške dodatke in bi z njegovim imenovanjem odpadla tudi izplačila za honorar, ki ga sedaj dobiva kot honorarni profesor«. Zadeva je bila za fakulteto že prav pereča, saj je obstajala možnost, »da g. dr. Škerlja popolnoma izgubi tudi kot honorarnega profesorja, ker je zelo verjetno, da bi se dr. Škerlj, če se sprejme v sodno službo, premestil v Maribor ali v Zagreb /k stolu sedmorice/«. ⁴¹

Škerlj je najprej »likvidiral« samostojni pravosodni oddelek v Ljubljani, ki je le še spominjal na čas, ko so bile pristojnosti Ljubljane v sodni upravi bistveno večje. Zaradi postopne centralizacije je verjetno izgubljal voljo za nadaljnje delo v sodni upravi.

38 ZAMU, IV-63/944, Dopis Rektorata univerze – nadsvetniku dr. Milanu Škerlju, 31. 3. 1920.

39 ZAMU, IV-63/944, Rektorat Univerze – gospodu ministru, 24. 6. 1922.

40 ZAMU, IV-63/944, Fakultetno mnenje /Načrt referenta Kreka/, 1. 6. 1922.

41 ZAMU, IV-63/944, Dekanat Juridične fakultete – Rektoratu Univerze, 26. 4. 1924.

V nesoglasjih med ministrstvom za pravosodje v Beogradu in ljubljanskim poverjeništvom je vse od združitve v novo državo slavilo prvo in »vedno bolj se je okrnjeval samostojni delokrog Pov.(erjeništvu) pr.(avosodja)« v Ljubljani, je zapisal Škerlj. Priznal je, da boj med ministrstvom in poverjeništvom ni bil oster, da pa je poverjenišstvo vztrajalo in doseglo, da so bili na Slovenskem zaposleni slovenski sodniki, »ki so poznali naše razmere in zakone«.⁴²

Po dokončanju vseh obveznosti na prvem službenem mestu v Ljubljani je Škerlj le dočkal odgovor iz Beograda in se zaposlil na tistem položaju, h kateremu je pogledoval že od preselitve v Ljubljano. 28. maja 1924 je bil potrjen predlog o njegovem imenovanju za rednega profesorja in s prosvetnega ministrstva so rektoratu ljubljanske univerze naročili, naj opravi vse potrebno.⁴³ V *Seznamu predavanj na univerzi Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani za zimski semester 1924/25* najdemo Milana Škerlja prvič navedenega kot rednega profesorja,⁴⁴ obdržal pa je iste predmete, ki jih je pred tem predaval že kot honorarni predavatelj.

Tudi na univerzi je nadaljeval vestno izpolnjevanje službenih obveznosti in bil, nekoliko nenavadno, že prvo leto redne zaposlitve izbran tudi za dekana fakultete. Njegov odnos do predavateljskih obveznosti dodobra prikazuje oris njegovega sloga dela izpod peresa Janka Polca: »Vseh 53 semestrov, ki jih je predaval od ustanovitve fakultete, je vsak semester, le če ga ni bolezen ali resni uradni zadržek oviral, prvi na fakulteti začel in zadnji nehal predavati. Uro je rad raztegnil. V letih, ko je bil zaposlen v komisijah izven Ljubljane, si je prizadeval, da so se posvetovanja vršila v počitnicah. Če mu to ni uspelo, je po povratku zamujena predavanja, če le mogoče, nadoknadil.«⁴⁵

Viri in literatura

Arhivski viri

- SI AS, Arhiv Republike Slovenije:
 - SI AS 60, Pokrajinska uprava za Slovenijo, predsedstvo, 1918–1924.
- ZAMU, Zgodovinski arhiv in muzej Univerze v Ljubljani:
 - ZAMU, IV–63/944, Rektorat IV, osebna mapa Milan Škerlj.

Literatura

- Brejc, Janko. »Od prevrata do ustave.« V: *Slovinci v desetletju 1918–1928: zbornik razprav iz kulturne, gospodarske in politične zgodovine*, ur. Josip Mal, 160–214. Ljubljana: Leonova družba, 1928.
- Perovšek, Jurij. *Slovenski prevrat 1918: položaj Slovencev v Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov*. Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, 2018.

⁴² Škerlj, »Pravosodje v Sloveniji,« 391.

⁴³ ZAMU, IV–63/944, Ministrstvo prosvete – Rektoratu univerze, 29. 5. 1924.

⁴⁴ *Seznamu predavanj na univerzi Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani za zimski semester 1924/25* (Ljubljana: Univerza Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, 1924), 12.

⁴⁵ Polec, »Milan Škerlj,« 122.

- Polec, Janko. »Milan Škerlj.« V: *Letopis Akademije znanosti in umetnosti 1943–1947*, 106–25. Ljubljana: Akademija znanosti in umetnosti, 1947.
- *Sejni zapisniki Narodne vlade Slovencev, Hrvatov in Srbov v Ljubljani in Deželnih vlad za Slovenijo : 1918–1921. Del 1: Od 1. nov. 1918 do 26. feb. 1919.* Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije, 1998.
- *Sejni zapisniki Narodne vlade Slovencev, Hrvatov in Srbov v Ljubljani in Deželnih vlad za Slovenijo : 1918–1921. Del 2: Od 28. feb. 1919 do 5. nov. 1919.* Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije, 1999.
- *Seznamu predavanj na univerzi Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani za zimski semester 1924/25.* Ljubljana: Univerza Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, 1924.
- *Slovenski pravnik* 36, št. 10–12 (1922): 257–63. »Ivan Kavčnik †.«
- *Slovenski pravnik* 37, št. 1–2, (1923): 43–48. »Razne vesti.«
- *Spomenica Dolencu, Kreku, Kušeju in Škerlju = Spomenica Dolencu, Kreku, Kušeju i Škerlju = Strena Dolenciana, Krekiana, Kuseiana, Skerliana: prispevki posvečeni Metodu Dolencu, Gregorju Kreku, Radu Kušeju in Milanu Škerlju od prijateljev, tovarišev in učencev, ob šestdesetletnici njihovega življenja.* Ljubljana: Jugoslovanska tiskarna, 1937.
- Škerlj, Milan. »Gregor Krek.« *Zbornik znanstvenih razprav* 19 (1942/43): 1–42.
- Škerlj, Milan. »Janko Babnik.« *Slovenski pravnik* 42, št. 1–2 (1928): 36–40.
- Škerlj, Milan. »Pravosodje v Sloveniji v prvih desetih letih po zedinjenju.« V: *Slovenci v desetletju 1918–1928: zbornik razprav iz kulturne, gospodarske in politične zgodovine*, ur. Josip Mal, 388–423. Ljubljana: Leonova družba, 1928.
- Škerlj, Milan. *Spomini in vojni dnevnik*. Izola: Mandrač, 2011.
- Škrubej, Katja. »Vzpostavitev vrhovnega sodstva na Slovenskem.« V: *Sto let vrhovnega sodstva na Slovenskem. Slavnostni zbornik (1918–2018)*, 32–41. Ljubljana: Vrhovno sodišče Republike Slovenije, 2018.
- *Uradni list Narodne vlade SHS v Ljubljani*, 21. 11. 1918, 21, 22.

Aleš Gabrič

MILAN ŠKERLJ BETWEEN THE JUDICIAL ADMINISTRATION AND UNIVERSITY PROFESSORSHIP

SUMMARY

The contribution presents the role of the lawyer Dr Milan Škerlj in the judicial administration development after the political turning point of 1918. At the time of the dissolution of Austro-Hungary, he was employed at the Ministry of Justice in Vienna. He was among those Slovenian lawyers who were supposed to receive the titles of university lecturers and assume the positions of professors at the Faculty of Law in Ljubljana in case of its establishment. When he returned to Ljubljana in December 1918 at the invitation of the Commissioner of Justice of the National Government for Slovenia, he was offered two career options. His colleagues wanted him to become part of the first group of professors at the Faculty of Law. The Justice Commission, however, wanted him to apply his experiences from the Ministry of Justice in Vienna to the judicial reform in Slovenia. After the war, there was a severe shortage of judges and other court employees, while the jurisdictions of the second instance courts expanded

due to the new political frontiers. Škerlj decided to take part, at least initially, in the judicial development and only worked as a part-time lecturer at the faculty. Apart from Ivan Kavčnik and Janko Babnik, he is among the experts most deserving for the judicial development in the post-war period. Due to the centralisation of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes, the competences of the Slovenian judicial administration gradually diminished. As the last Head of the Judicial Department in Ljubljana – at the time only a department of the Ministry of Justice in Belgrade –, Milan Škerlj was responsible for its final termination, which he completed in 1924. Afterwards, he (finally) accepted full employment at the Faculty of Law of the University in Ljubljana, where he remained for the rest of his career.